

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 12CoP/84/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1118217231
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bundzelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:1118217231.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Bundzelová a sudkýň: JUDr. Katarína Slováčeková a Mgr. Andrea Hadnagyová, vo veci navrhovateľky - matky: A. B., nar. XX. XXXXXXXX XXXX, bytom C. X, D., proti odporcovi - otcovi: B. E., nar. X. XXXXXXXX XXXX, bytom C. X, D., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, Gucmanova 19, Leopoldov, zastúpený: Advokátska kancelária KERAK s.r.o., so sídlom Seberíniho 6/C, 821 03 Bratislava – mestská časť Ružinov, IČO: 54 311 080, o určenie otcovstva a úpravu práv a povinností k maloletému: F. B., nar. XX. XXXXX XXXX, bytom u matky, zastúpený kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vazovova 7/A, Bratislava, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 5Pc/27/2018 - 75 zo dňa 13.06.2022, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie sa v napadnutej časti (výrok V.) zrušuje a vec sa mu v tomto rozsahu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd, ako súd prvej inštancie, odvolaním napadnutým rozsudkom výrokom I. konanie o určenie otcovstva sa zastavil, výrokom II. maloletého F. B. zveril sa do osobnej starostlivosti matky. Výrokom III. rozhodol, že spravovať majetok maloletého a zastupovať maloletého budú obaja rodičia. Výrokom IV. rozhodol, že styk otca s maloletým sa neupravuje. Výrokom V. otca maloletého zaviazal prispievať na výživu maloletého F. od 25. októbra 2018 sumou 150 eur mesačne a od 1. júna 2022 sumou 250 eur mesačne, pričom zročné výživné od 25. októbra 2018 do konca júna 2022 vo výške 2.878,06 eur je povinný poukázať matke maloletého do 90 dní od doručenia rozsudku a výživné za ďalšie nasledujúce mesiace od júla 2022 je povinný poukazovať matke maloletého vždy do 15. dňa mesiaca, ktorý predchádza mesiacu, na ktorý sa výživné poskytuje. Výrokom VI. vo zvyšku návrh matky zamietol.

2. Prvoinštančný súd vec právne posúdil podľa § 24 ods. 4, § 36 ods. 1, § 62 ods. 2, § 75 ods. 1, § 77 Zákona o rodine (ďalej len „ZoR“), vecne tým, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že osobnú starostlivosť o maloletého od jeho narodenia zabezpečuje matka, pričom otec starostlivosť nevykonáva aktuálne pre výkon trestu, ale maloletý k nim chodieval každý druhý víkend. S ohľadom na tieto skutočnosti súd rozhodol tak, že maloletého podľa § 36 ods. 1 v spojení s § 24 ods. 4 zákona o rodine zveril do osobnej starostlivosti matky. Styk otca s maloletým neupravil, nakoľko otec je aktuálne vo výkone trestu, pričom maloletý rodinu otca navštevuje každý druhý víkend. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že matka, aj otec sú v produktívnom veku. Matka má brigádu, privyrába si v sume 300 až 420 eur mesačne, prípadne jej vypomáhajú blízki. Otec je aktuálne vo výkone trestu. Pracovná schopnosť matky, ani otca nie je žiadnym spôsobom znížená. Vzhľadom na aktuálny dopyt na trhu práce v gastro sektore súd vychádza z objektívnej možnosti otca dosahovať príjem 1.000 eur v čistom. V prípade matky je súd názoru, že z objektívnej možnosti je spôsobilá dosahovať vyšší príjem aspoň na úrovni 800 eur v čistom. S ohľadom na takto zistené skutočnosti, a to že náklady na maloletého sú štandardné a zodpovedajú jeho veku a tomu, že medzičasom od podania návrhu maloletý aj narástol (za obdobie od podania návrhu do mája 2022 súd ustálil oprávnené výdavky maloletého v sume 180

eur mesačne, od júna 2022 v sume 558 eur mesačne), súd určil podľa § 62 ods. 2, § 75 ods. 1 a § 76 ods. 1 zákona o rodine výživné zo strany otca na maloletého 150 eur od podania návrhu a od 1. júna 2022 v sume 250 eur. Takto určené výživné zodpovedá schopnostiam a možnostiam otca, ktoré vyplývajú z toho, že má schopnosť dosahovať príjem v uvedenej výške a tiež tomu, že má ešte jednu vyživovaciu povinnosť. Takto zistený príjem určuje i jeho životnú úroveň, pričom výživné 150 eur mesačne od podania návrhu a 250 eur mesačne od 1. júna 2022 po zohľadnení vyživovacej povinnosti matky, toho, že výlučne matka zabezpečuje osobnú starostlivosť o maloletého, zabezpečí matke také množstvo finančných prostriedkov, aby sa životná úroveň maloletého rovnala životnej úrovni otca. Pri takto určenom výživnom zostane otcovi dostatok finančných prostriedkov na hradenie životných potrieb jeho i jeho druhého dieťaťa.

3. Otec súčasne poukazoval na aktuálne okolnosti, že je vo výkone trestu. Túto skutočnosť však súd nemohol zohľadniť, pretože to nemôže ísť na vrub vyživovacej povinnosti voči maloletému. Súd teda uplatnil princíp potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe, kedy sa neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. O takýto prípad ide aj v prípade otca maloletého. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Obdobné negatívne dopady na možnosť platiť výživné, aké má konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených), vzdal doterajšieho výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom) a zamenil ho za zamestnanie menej výhodné, kde dosahuje nižší príjem, má protiprávne konanie povinného majúceho znaky trestnej činnosti, za ktoré mu bol súdom uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, pri výkone ktorého došlo k poklesu alebo až strate jeho príjmov. Aj v takom prípade je namieste uplatnenie princípu potenciality príjmov. Opačný výklad § 75 ods. 1 druhá veta zákona o rodine by viedol k absurdným dôsledkom, medziiným k tomu, že povinný by sa právoplatným uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody „zbavil“ (alebo mohol „zbaviť“) svojej vyživovacej povinnosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. februára 2019, sp. zn. 3 Cdo 236/2018).

4. Pri maloletom v dôsledku určenia výživného vo vyššej výške než otec na maloletého prispieval je otec povinný doplatiť za obdobie od 25. októbra 2018 do 30. júna 2022 súdom určené výživné, pričom za obdobie od 25. októbra 2018 do konca októbra 2018 je to 18,06 eur (t. j. rozdiel medzi určeným výživným $7/31 \times 150$ eur a poukázaným výživným $7/31 \times 70$ eur), za mesiace november 2018 až august 2020 je to 1.760 eur (čiže za každý z týchto 22 mesiacov po 80 eur, t. j. rozdiel medzi poukázaným výživným 70 eur a určeným výživným 150 eur), za mesiace september 2020 až máj 2022 je to 950 eur (čiže za každý z týchto 19 mesiacov po 50 eur, t. j. rozdiel medzi poukázaným výživným 100 eur a určeným výživným 150 eur), a za mesiac jún 2022 sumu 150 eur (t. j. rozdiel medzi poukázaným výživným 100 eur a určeným výživným 250 eur), čo je spolu 2.878,06 eur, a to do 90 dní od doručenia rozsudku podľa § 44 CMP. Súd poskytol otcovi maloletého uvedenú lehotu, aby sa na zaplatenie uvedenej sumy mohol adekvátne pripraviť a zabezpečiť uvedenú platbu. Vzhľadom na dôležitosť a význam výživného súd nevidel dôvod pre umožnenie plnenia uvedenej sumy v splátkach. Výživné od júla 2022 je povinný otec poukazovať vždy do 15. dňa mesiaca, ktorý predchádza mesiacu, na ktorý sa výživné poskytuje a to s poukazom na znenie § 76 ods. 1 zákona o rodine, ktoré predpokladá, že výživné sa platí na konkrétny mesiac pre potreby maloletého dieťaťa vopred.

5. Rovnako súd zamietol návrh matky na určenie výživného za obdobie od narodenia maloletého do dňa, ktorý predchádzal podaniu návrhu, keďže z vykonaného dokazovania nevyplývajú dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 77 ods. 1 tretia veta zákona o rodine, ktoré by odôvodňovali priznanie zvýšeného výživného za obdobie pred podaním návrhu. Inými slovami, neboli preukázané žiadne skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, prečo napr. nemohla matka podať návrh aj skôr. Priznaniu výživného za obdobie viac ako tri roky pred podaním návrhu bránilo aj priamo citované ustanovenie zákona o rodine, ktoré výživné pre maloleté dieťa umožňuje priznať najdlhšie na dobu troch rokov späť odo dňa začatia konania.

6. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal otec maloletého v zákonnej lehote odvolanie v časti vyživovacej povinnosti (výrok V.). Uviedol, že má syna F. veľmi rád, ľúbi ho a má k nemu silnú citovú väzbu. Nikdy syna ani svoje otcovstvo k nemu nezapieral. S matkou F. sa snaží udržiavať normálny, zdravý vzťah tak, aby tým syn neutrpel. V poslednej dobe sa však ich vzťah zhoršil a pohádali sa, čomu pripisuje aj podanie návrhu matkou na určenie otcovstva, zverenie maloletého F. do jej starostlivosti a určenia výživného.

7. Do tohto obdobia otec spolu s matkou fungovali v otázke maloletého F. a starostlivosti oňho normálne. Otec z rodinného účtu každý mesiac prispieval na starostlivosť o syna, popri tom mu zabezpečoval oblečenie, topánky, hračky, elektroniku a ďalšie výdavky, čo sa naďalej snaží zabezpečovať v rámci svojich možností, keďže sa aktuálne nachádza vo výkone trestu odňatia slobody.

8. V aktuálnom období sa otec nachádza v nepriaznivej životnej a finančnej situácii, pretože sa nachádza opätovne vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Leopoldov, kde bude pravdepodobne vykonávať uvedený druh trestu ešte v rámci nasledujúceho kalendárneho roku. Je zrejmé, že počas období výkonu trestov odňatia slobody bola otcova možnosť pracovať značne obmedzená a nemohol dosahovať príjem, ktorý by bolo možné považovať za primeraný jeho veku, vzdelaniu, možnostiam a skúsenostiam, napriek tomu sa vždy snažil postarať o maloletého F..

9. Počas obdobia, ktoré otec strávil pobytom na slobode predstavoval jeho jediný príjem zárobok z práce, ktorú vykonával. Otec nevlastní žiadne nehnuteľnosti ani iný majetok, ktorým by mohol disponovať alebo z neho uspokojiť potreby týkajúce sa starostlivosti o maloletého F..

10. Je pravdou v zmysle bodu 13. napadnutého rozsudku, že otec maloletého F. má ďalšiu vyživovaciu povinnosť, avšak táto nie je jediná. Otec má okrem vyživovacej povinnosti k maloletému F. ešte rovnakú vyživovaciu povinnosť k svojmu maloletému synovi B., nar.XX.XX.XXXX a aktuálne je jeho partnerka tehotná a v G. XXXX sa má narodiť ďalší syn. Tým bude mať otec spolu celkom tri vyživovacie povinnosti k svojim deťom.

11. Ak by súd priznal otcovi vyživovaciu povinnosť k maloletému F. vo výške 250 eur mesačne, značne by tým utrpeli otcove ostatné deti, na úkor maloletého F.. Z čistého mesačného príjmu cca 700 eur mesačne, ktorý otec dosahoval v čase, kedy sa nachádzal na slobode by nebolo možné prispievať na výživné synovi F. tak, aby nebolo neúnosné obstarávať obživu sebe aj svojim ostatným deťom, aby mali zabezpečenú riadnu starostlivosť a netrpeli nedostatkom. Súd sa nezaoberal vo svojom rozhodnutí výškou príjmu otca počas výkonu trestu odňatia slobody, kedy otec dosahoval nízky príjem, pretože vzhľadom na životnú situáciu a okolnosti vyšší príjem ani nemohol dosahovať a nezohľadnil ho vo svojom rozhodnutí. K uvedenému sa iba v stručnosti vyjadril v bode 13. a 14. napadnutého rozsudku. Nie je možné tvrdiť, že pri výživnom určenom vo výške, v akom ju stanovil súd v napadnutom rozsudku zostane otcovi dostatok finančných prostriedkov na hradenie životných potrieb jeho i jeho ostatných detí.

12. Otec považuje za potrebné opätovne prízvukovať, že sa napriek tomu, že nebol uvedený v rodnom liste maloletého F. k synovi vždy priznával a snažil sa o to, aby mal zabezpečenú riadnu výchovu a dostatok finančných prostriedkov na jeho vývoj. Otec posielal matke, s ktorou maloletý F. žije každomesačne z rodinného účtu finančné prostriedky na pokrytie nákladov spojených s výchovou syna F..

13. Súd by mal skúmať reálne schopnosti a možnosti otca maloletého F. poskytovať výživné v určitej konkrétnej výške. Z objektívneho hľadiska nie je pre otca možné v súčasnosti za obdobie výkonu trestu odňatia slobody v spojení s ďalšími vyživovacími povinnosťami platiť sumu vo výške 250 eur mesačne určenú súdom.

14. Otec v nadväznosti na prezentované argumenty považuje rozsudok súdu za nedostatočný pre nesprávne skutkové zistenia a nesprávne posúdenie prejednáwanej veci a úctivo navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava I, sp zn. : 5Pc/27/2018 zo dňa 13.06.2022 zmenil v V. výroku a vydal rozsudok, ktorým bude určená vyživovacia povinnosť otca k maloletému F. primerane tak, aby si mohol plniť vyživovacie povinnosti aj voči svojim ďalším maloletým deťom.

15. K odvolaniu otca sa vyjadril kolízny opatrovník. Uviedol, že v celom rozsahu sa pridrižiava doterajších vyjadrení, ktoré boli prezentované na pojednávaniach dňa 2.5.2022 a 13.6.2022, kde záverom uviedol:
- Otec, ktorý si dal vyhotoviť test DNA nikdy otcovstvo voči maloletému F. B. nezaprel a navrhovateľka potvrdila, že s výsledkami bola oboznámená
- Otec maloletého je v súčasnej dobe vo výkone trestu odňatia slobody, čo mu znemožňuje platiť výživné v stanovenej výške. Z tohto dôvodu považuje dôležité preskúmať majetkové pomery a možnosti platenia výživného, ktoré je od júna 2022 stanovené vo výške 250,- eur.

16. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie otca bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď dospel k záveru, že odvolanie otca je dôvodné.

17. Predmetom konania vedeného pred súdom prvej inštancie bolo určenie otcovstva a s ním spojené konanie o úpravu práv a povinností k maloletému.

18. Predmetom odvolacieho konania je bez ohľadu na rozsah a odvolacie dôvody preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým súd rozhodol o vyživovacej povinnosti otca k maloletému tak, že otca maloletého zaviazal prispievať na výživu maloletého F. od 25. októbra 2018 sumou 150 eur mesačne a od 1. júna 2022 sumou 250 eur mesačne, pričom zročné výživné od 25. októbra 2018 do konca júna 2022 vo výške 2.878,06 eur je povinný poukázať matke maloletého do 90 dní od doručenia rozsudku a výživné za ďalšie nasledujúce mesiace od júla 2022 je povinný poukazovať matke maloletého vždy do 15. dňa mesiaca, ktorý predchádza mesiacu, na ktorý sa výživné poskytuje.

19. Po oboznámení sa s obsahom spisu a s odvolaním napadnutým rozhodnutím prvoinštančného súdu odvolací súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie v časti týkajúcej sa určenia vyživovacej povinnosti otca nie je vecne správne, pretože prvoinštančný súd sa pri rozhodovaní o vyživovacej povinnosti otca dopustil nesprávneho právneho posúdenia veci, ale je tiež nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie náležitosti riadneho rozhodnutia nespĺňa.

20. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 222/2009 zo dňa 26. februára 2010). Nesprávnym právnym posúdením (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP) sa rozumie subsumovanie skutkového stavu pod normu hmotného práva alebo procesného práva, ktorá hypotéze nemá také predpoklady, aké vyplývajú zo zisteného skutkového stavu. Nesprávne právne posúdenie veci konkrétne spočíva v tom, že súd použil nesprávnu právnu normu, alebo síce aplikoval správnu právnu normu, ale ju nesprávne interpretoval, a napokon právnu normu síce správne vyložil, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo 4/2009).

21. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je aj právo účastníka konania, resp. strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením práva a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (bližšie pozri rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03, či sp. zn. III. ÚS 60/04 - H.). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997,

či rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani c. Španielsko, oba z 9. decembra 1994, Annuaire, série A č. 303 A a č. 303 B).

22. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť účastníkovi konania, resp. sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces.

23. Podľa § 35 CMP, súd je povinný zistiť skutočný stav veci.

24. Podľa § 36 CMP, súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.

25. Podľa § 37 CMP, súd si môže osvojiť zhodné skutkové tvrdenia účastníkov, ak nemá pochybnosti o ich pravdivosti, len ak nie sú v rozpore s vykonaným dokazovaním.

26. Odvolací súd dodáva, že mimosporové konania sú ovládané vyhľadávacím princípom (tzv. materiálne konania), na čo nová právna úprava (CMP) reagovala ustanoveniami, ktoré poskytujú súdom dostatočný priestor na to, aby zistili stav veci. Súd preto „musí“ iniciatívne zasahovať do konania, najmä do dokazovania, čím na seba preberá významnú mieru dôkaznej iniciatívy. Keďže jedným z najdôležitejších princípov mimosporového konania je princíp ochrany verejného záujmu (čl. 1 CMP), súdy uplatňujú aj iné metódy konania než v sporovom konaní (napr. súd môže konať z úradnej povinnosti, uplatňuje sa v širšej miere vyšetrovací princíp, princíp oficiality, princíp materiálnej pravdy a pod.). Proces dokazovania ovláda vyšetrovacia zásada a súd je oprávnený vykonať aj dôkazy, ktoré nenavrhli účastníci konania (sleduje sa tým potreba zistenia „skutočného“ stavu veci, ktorý bude určujúcim pre vydanie rozhodnutia). Na postup vykonávania dôkazov sa subsidiárne aplikuje CSP.

27. Podľa § 62 ods. 1 ZoR, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

28. Podľa § 62 ods. 2, 5 ZoR, obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností a možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

29. Podľa § 75 ods. 1, veta prvá ZoR, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného.

30. Podľa § 76 ods. 1 ZoR, výživné sa platí v pravidelných opakujúcich sa sumách, ktoré sú zročné vždy na mesiac dopredu.

31. Rodičia maloletého dieťaťa sú povinní prispievať na výživu maloletého dieťaťa, pričom plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará pričom výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Zároveň pri určení výživného súd prihliada na odôvodnené potreby oprávneného ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Je potrebné zdôrazniť, že na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania. Základom pre hodnotenie schopností a možností rodičov platí výživné je zistenie ich skutočných príjmov, ako aj podkladov odôvodňujúcich záver, že tento príjem zodpovedá telesným i duševným schopnostiam rodiča, jeho skúsenostiam, plneniu jeho pracovných povinností, ako aj miestnym možnostiam jeho uplatnenia. Výživným sa rozumejú náklady na uspokojovanie všetkých životných potrieb maloletého dieťaťa v súvislosti s jeho všestranným rozvojom a vývojom tak po stránke fyzickej, ako aj po stránke duševnej. Rozsah nákladov na úhradu týchto životných potrieb dieťaťa je rôzny, a to vzhľadom na jeho vek, spôsob prípravy na jeho budúce povolanie, zdravotný stav, ale aj jeho schopnosti. Na odôvodnené potreby oprávneného bezprostredne vplyvajú schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Ak sú tieto obmedzené, je zrejmé, že odôvodnenými budú môcť byť len bežné potreby nepresahujúce obvyklú základnú mieru potrieb oprávneného. Naopak pri vyššej

životnej úrovni povinného môžu pod odôvodnené potreby spadať napr. vyššie uvedená tvorba úspor, ktorá síce nie je nevyhnutná, avšak môže dopomôcť k rozvoju oprávneného dieťaťa. Rozhodujúce sú vždy reálne zárobkové možnosti povinného dané ako jeho subjektívnymi vlastnosťami (vzdelaním, skúsenosťami, fyzickými možnosťami), tak objektívnymi skutočnosťami, ako je najmä prítomnosť pracovných príležitostí. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného súd prihliada na druhej strane i vtedy, ak povinný bez náležitého odôvodnenia na seba berie neprimerané majetkové riziká, pochybne investuje, berie nevýhodné pôžičky, príp. sa vzdá lepších zárobkov, výhodnejšieho zamestnania a pod. Pri zmene zamestnania povinného na zamestnanie s nižším zárobkom súd povinne skúma okolnosti, za ktorých k uvedenej zmene došlo, a najmä či k nej došlo z dôležitých dôvodov, napr. zo zdravotných dôvodov povinného. V opačnom prípade by sa pri určovaní výživného vychádzalo zo schopností a možností povinného pred takouto zmenou zamestnania, resp. z majetkových pomerov, ktoré by tento mal, ak by svoj majetok nevystavoval neprimeraným majetkovým rizikám. Súd by v takomto prípade nemal brať ohľad na pokles príjmu povinného a pri určení výživného by mal vychádzať zo stavu, ako keby k zmene zamestnania povinného nedošlo.

32. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potencialných príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potencialne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, príp. vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možností platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Potentialita príjmov znamená v reálnom použití v súlade s právnou normou situáciu, keď povinný nevyvíja dostatočnú aktivitu k tomu, aby svoje maloleté dieťa zabezpečil, aby maloleté dieťa malo uspokojené základné potreby, ktoré súvisia s jeho výživou a aj potreby, ktoré nie sú základné, ktoré sú nad rámec, ale súvisia s uspokojovaním možností, ktoré prináležia veku a potrebám maloletého dieťaťa. Potentialita teda znamená de facto, že povinný môže v daných podmienkach dosahovať zvýšený príjem než deklaruje v rozhodnom období. Podľa Ústavy Slovenskej republiky má však každý garantované základné právo na slobodnú voľbu povolania (hoci potencialita príjmov ju nepopiera) (z komentára k Zákonom o rodine, druhé prepracované a doplnené vydanie vydavateľstva Wolters kluwer, rok 2014, str. 110), ale zákonodarca umožňuje hodnotiť nielen životné okolnosti a pomery, ktoré sú reálne dané, ale aj tie, ktoré by za určitých podmienok mohli existovať. Zdôvodnenie sa vidí v existenčnom charaktere výživného a potrebe zabrániť povinnému, aby svojím konaním znižoval jeho rozsah.

33. Z obsahu spisu vyplýva, že súd konanie o určenie otcovstva zastavil z dôvodu, že došlo v priebehu konania k súhlasnému vyhláseniu o určení rodičovstva a súd prvej inštancie zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky, styk otca s maloletým neupravil a rozhodol o vyživovacej povinnosti otca. Vychádzal pri tom z princípu potenciality a z objektívnej možnosti otca dosahovať príjem 1.000 eur v čistom, s prihliadnutím na možnosti na strane otca súvisiace s jeho vekom, zdravotným stavom a dopytom na trhu práce, čo odôvodnil v bodoch 12. a 14. svojho rozhodnutia.

34. K odvolacej námietke otca v tom, že súd sa nezaoberal vo svojom rozhodnutí výškou príjmu otca počas výkonu trestu odňatia slobody, kedy otec dosahoval nízky príjem, pretože vzhľadom na životnú situáciu a okolnosti, vyšší príjem ani nemohol dosahovať a nezohľadnil ho vo svojom rozhodnutí a súd by mal skúmať reálne schopnosti a možnosti otca maloletého F. poskytovať výživné v určitej konkrétnej výške, odvolací súd udáva, že súd prvej inštancie správne pristupoval k určení vyživovacej povinnosti s ohľadom na princíp potenciality, nevykonával však dostatočné dokazovanie a rozhodnutie nie je náležite odôvodnené. Treba súhlasiť s konštatovaním súdu prvej inštancie v tom, že pokiaľ otec súčasne poukazoval na aktuálne okolnosti, že je vo výkone trestu, túto skutočnosť súd nemohol zohľadniť, pretože to nemôže ísť na vrub vyživovacej povinnosti voči maloletému. Súd teda uplatnil princíp potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe, kedy sa neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potencialných príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potencialne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Je nesporné, že otec maloletého je vo výkone trestu odňatia slobody svojím pričinením a to za konanie, za ktoré mu bol súdom uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, pri

výkone ktorého došlo k poklesu alebo až strate jeho príjmov. Aj v takom prípade je namieste uplatnenie princípu potenciality príjmov. Skutočnosť, že takýmto konaním sa povinný vzdal objektívnej možnosti platiť výživné, nemôže byť na úkor oprávneného. Opačný výklad ust. § 75 ods. 1 veta druhá ZR by viedol k absurdným dôsledkom, medziiným k tomu, že povinný by sa svojim úmyselným protiprávnym konaním a právoplatným uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody „zbavil“ (alebo mohol „zbaviť“) svojej vyživovacej povinnosti (por. rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. februára 2019 sp. zn. 3Cdo 236/2018).

35. Odvolací súd však dodáva, že odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie týkajúce sa napadnutej časti vyživovacej povinnosti zo strany otca náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia nespĺňa, prvoinštančný súd vo veci náležite nezistil skutočný stav veci, keď nemal za preukázané nielen výdavky otca najmä s ohľadom na ďalšiu vyživovaciu povinnosť, ktorú zohľadňoval, avšak z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé akým spôsobom a vykonané dokazovanie nezodpovedá uplatneniu princípu potenciality príjmov na strane otca, keďže síce uviedol, že vychádzal z objektívnej možnosti otca dosahovať príjem 1.000 eur, avšak odvolací súd postráda akým spôsobom k tejto sume dospel, a s ohľadom na jeho predchádzajúce príjmy (skutočnosť, že niektorý z mesiacov dosahoval príjem cca 1.000 eur ešte neznamená, že je v jeho možnostiach a schopnostiach dosahovať takýto príjem počas celého roka), nezohľadňoval aj to, či v danom období (počas Covid obmedzení) bolo možné takýto príjem dosahovať. Napokon neuviedol z akého zdroja čerpal, pokiaľ uviedol, že vzhľadom na aktuálny dopyt na trhu práce v gastro sektore vychádzal z objektívnej možnosti otca dosahovať príjem 1.000 eur, pretože súd prvej inštancie v uvedenom smere nevykonal žiadne dokazovanie, z ktorého dôvodu je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné. Strohé konštatovanie princípu potenciality bez tomu zodpovedajúcemu vykonanému dokazovaniu je neakceptovateľné, preto rozhodnutie prvoinštančného súdu týkajúce sa vyživovacej povinnosti otca nepovažoval odvolací súd za vecne správne.

36. Súd prvej inštancie určil výživné vo výške 15% a od 01.06.2022 vo výške 25% z potencionalného príjmu otca (1.000 eur). Nepreskúmateľným sa však javí, ako súd zohľadnil pri určení výživného aj ďalšiu vyživovaciu povinnosť otca. Podľa zaužívanej rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, výživné, ktoré hradí povinný rodič, by malo predstavovať 20 % - 30 % jeho čistého príjmu na všetky ním vyživované osoby (por. napr. rozhodnutia č. k. 11CoP/50/2021 z 30. novembra 2021, č. k. 26CoP/26/2021 z 19. mája 2021, č. k. 24CoP/64/2020 z 10. marca 2021, č. k. 23CoP/87/2018 z 20. mája 2019). V tomto smere je rozhodnutie súdu prvej inštancie neodôvodnené a potom aj samotné určenie a zmena vyživovacej povinnosti nepreskúmateľná. Odvolací súd v tomto smere poukazuje aj na Metodiku pre výpočet výživného k zjednoteniu rozhodovacej praxe všeobecných súdov.

37. Odvolací súd preto z vyššie uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP zrušil a v tejto časti podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

38. Úlohou súdu prvej inštancie bude potrebné zistiť dôkladne majetkové pomery každého z rodičov, ich reálne príjmy za rozhodné obdobie, výdavky súvisiace so životnými nákladmi, zistiť príjmy a výdavky spoluzijúcich osôb, ale aj odôvodnené potreby maloletého. Taktiež je potrebné doplniť dokazovanie ohľadne odôvodnených výdavkov otca maloletého v súvislosti s ďalšími vyživovacími povinnosťami otca (v odvolaní otec maloletého udával pribudnutie ďalšej, tretej vyživovacej povinnosti), keďže z obsahu spisu tomu nezodpovedajú žiadne listinné dôkazy (až na odpoveď na lustráciu- č.l. 17) a za predpokladu uplatnenia princípu potenciality, je potrebné daný záver relevantným spôsobom podložiť listinnými dôkazmi preukazujúcimi schopnosť otca dosahovať iný príjem než bol deklarovaný a to dôkazmi, ktoré v uvedenom smere zaťažujú súd prvej inštancie. Pri uplatnení princípu potenciality je v danom prípade potrebné uviesť výšku príjmu, ktorý by otec mohol dosahovať, ale aj podložený vykonaným dokazovaním. Následne zhodnotiť všetky relevantné okolnosti majúce vplyv na výživné, posúdiť prípadnú zmenu oproti ostatnému rozhodnutiu a súd prvej inštancie svoje rozhodnutie po doplnení dokazovania náležite odôvodní tak, aby spĺňalo kritéria riadneho a preskúmateľného rozhodnutia podľa § 220 ods. 2 CSP. V novom rozhodnutí rozhodne tiež o trovách konania.

39. Odvolací súd dáva do pozornosti súdu prvej inštancie, že nebolo rozhodnuté o trovách konania. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 391 ods. 3 CSP).

40. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP).

41. Senát odvolacieho súdu toto uznesenie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1 000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnené premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).